

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

<p>Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.</p> <p>Megkapja a lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.</p> <p>Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.</p> <p>Kéziratokat nem küldünk vissza.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal</p> <p>BUDAPEST,</p> <p>Szentkirályi-utca 28b. sz. a.</p> <p>(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)</p>	<p>A hirdetések árszabálya:</p> <p>A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.</p> <p><i>Egyéb hirdetéseknek:</i></p> <p>egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.</p> <p>fél oldal ... .. 16.— nyolczad oldal ... 4.</p> <p>A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.</p>
---	--	--

Adjunk olvasni valót a népnek.

Ki vonná kétségbe azt, hogy a jó olvasmány nemesít? Mintegy átalakítja ez az embert s az erkölcsre is nagy befolyással van! A ki olvasni szeret és könnyű szerrel hozzá juthat az olvasmányokhoz, az kerül a zajos társaságot és szabad idejét nemes, szívet-lelket nemesítő munkával tölti el.

A jó olvasmányok megszerzésére aranybánya az olvasókör megfelelő könyvtárral. De még idáig juthatunk a néppel, sok mindent meg kell próbálnunk, hogy nemes igyekezetét sikerrel elérhesse.

Ezek közül megpróbáltam én is többfelét, a melyek közül azonban levezérlavezetőbbnek találtam a kölcsönkönyvtár alapítását. Egyelőre «Népiratkák»-kal. A fizetési mód kétféle, vagy mint ők mondják «örökre», vagyis megveszik a könyvecskét, vagy minden füzet olvasása 2 fillér. Ez utóbbi kaposabb. Akárhány család 2—3 könyvecskét visz egy estére. Ezek már az olvasásnak, a jó ügynek meg vannak nyerve. Igaz, hogy sok e szóval állít be hozzám: Tiszteli édes atyám tanító urat, legyen szives, két könyvet adni de *csúszapot*. Persze, hogy a két fillérért minél tovább lehessen olvasni. Örömmel teljesítem a kívánságot és így nevelődnek éveken azok, kik később örömmel lesznek egy szélesebb körű olvasókörnek tagjai. És addig is, míg ezt elérjük, már nagyon nemes czélt értünk el.

Ép azért a népiratkák nagyon megbecsülendő dolgok. Nem érdemlik meg azt a kicsinyítő mosolyt, melyvel illetik azok, kik csak ponyvairódat látnak benne. Nem, mert a Szent-István-Társulat által kiadott ily dolgok a legkiválóbb irók tollából erednek s minden egyik füzet erkölcsi czélzattal iratott, egy-egy erkölcsi igazságot vagy tanulságot tartalmaznak.

Minden falusi kartársam próbát tehetne ezzel. Elerné erkölcsi jutalmát is, még pedig nagyban: mert a nép nagy hálával és szeretettel veszi az ily szórakoztatásokról való gondoskodást.

Akárhány falu van, mely a beállott őszi eső-

zésekől 4—5 hónapra keresztül mintegy el van zárva a világtól.

A családok tagjai csak a legnagyobb szükségben hagyják el a házat, mert kimélni kell szegény embernek még a eszmát is. Nem-e nagy áldás itt, a családi körben — a hosszú téli estéken fölolvastott egy-egy népiratka? És ha annak megszerzése nem megy nagy fáradsággal — hanem könnyen hozzáfér saját falujában tanuló fia vagy leánya által, a tanító szívesességéből.

Az olvasókör szép, hatalmas eszme, de nagyobb befektetést kíván: könyvtár, helyiség, butorzat, világítás stb. Kisebb falukban keresztülvitele sok nehézségbe ütközik, mert megfelelő értelmiséget és anyagi áldozatot kíván. És a zord, zimankós, sáros időben nem is szívesen hagyja el a földmives otthonát.

Míg a népiratka a legszegényebb gunyhót is könnyen fölkeresheti, minden anyagi áldozat nélkül, mert ezek ingyen olvashatnak. Mivel meg van mondva, csak az hozzon két fillért, a ki teheti. És a mi fő, az elolvasottakban gyönyörködik az egész család kicsinyje és nagyja.

40—50 fillért nem szívesen ad ki népünk egy könyvert; lapot nem járát, mert szerinté nyáron nincs ideje olvasni. De 2 fillért, ha hetenkint 2-szer 3-szor fizeti is, azt nem sokalja. Tehát itt a lépesvessző, a melyen megfoghatjuk madarainkat a jó ügy szolgálatába.

Kíváncsiságból kikerdeztem egy-két gyermeket, ugyan olvassák-e otthon csakugyan ezeket a munkácskákat? Bámultam a tüzzel és lelkesezéssel elmondott történetkéket, melyekben a szereplő egyének neveit sem felejtik el. Sőt szívükben tartják és jól megjegyzik az erkölcsi tanulságot is.

Igen, uraim, a népiratka az a mustármag, mely elvetve sok helyen, a kedvező viszonyok közbejöttével terebélyes fává növekedik, melynek neve olvasókör lesz.

Ne resteljük a fáradságot, hisz népünk nevelése érdekében tesszük. Igaz, hogy ily munkálkodással nem üthetünk zajt, sőt talán innen-on-

nam gases is erne, tegyük túl magunkat ilyeneken az igaz és szent ügyért.

Aki próbát akar tenni, forduljon bizalommal a «Szent-István-Társulat»-hoz, utólagos fizetéssel is szívesen elősegíti a nemes csel elérését azzal, hogy küld egy esomé népiratkat.

Tanító! ha azt akarod, hogy éted alkonyan néped szeretete s tisztelése vegyen körül, ne fedkezdel el azok szíveinek és lelkeinek a jelzett módon való neveléséről sem! *Székely István.*

A gyermeknek öntevékenységre való szoktatása.

Az öntevékenység magában véve szabad akaratú; mert az embertől magától függ, a saját erejében van. Az öntevékenységtől függ a tanítás eredménye és a nevelés sikere. Ha a gyermek megszokta az öntevékenységet, meg van nyerve a szorgalomnak és figyelemnek s kötelességeit híven fogja teljesíteni.

Megtanulja saját erejét becsülni, nem riad vissza oly hamar a nehézségektől s nem szorul mások segítségére, egyszóval gondolkodásában, beszédjében és munkálkodásában önállóságra tesz szert, mi jövőjére is befolyással van. Öntevékenység nélkül alig van a tanításnak és nevelésnek gyümölcse.

Midőn a gyermek mint újoncz beép az iskolába, a tanítónak értenie kell ahhoz, hogy tekintélyével és szeretetével hogyan lehetséges a gyermek figyelmét föntartani minden megerőltetés nélkül. És a haladás is a gyermek testi és szellemi erejével megfelelően történik. Ezért szükséges a jó tanmód. Mások tapasztalata, próbaelőadások, szaklapok olvasása, mind a helyes módokra tanítanak bennünket. Előfordul azonban, hogy az egyik ezzel, a másik azzal boldogul jobban, a különféle viszonyok által befolyásoltatva és vezérelve, azért: «Mindeneiket megpróbáltatok és a melyek jók, azt megtartastok». Mert tudatlanból egyszerre tudóst csinálni nem lehet, mivel a nürnbergi tölésér tényleg meg nemesen föltalálta.

Az öntevékenységre való szoktatáshoz szükséges, hogy a tanító ismerje gyermekeinek gyöngedekait, hogy azokat a tanítással figyelembe vehesse: mert ha a gyermekek szellemi határát túllepi, a gyermekek nem követhetik. Ha ismét tehetségükhöz képest kevéssel szolgál, úgy beáll a megállapodás, mely visszahatást szül, mivel megszűnik az öröm, a kedv, az érdeklődés a tanítás iránt. Ebből azonban nem az következik, hogy a jobbakat folytonosan foglalkoztassuk, mert ez esetben a gyöngék unatkoznak, az előbbieket pedig magukat kínözva éreznék. A gyöngéket többször gyakoroltatjuk, bár ez a kötelességeknél nem a legkellemesebb foglalkozása.

Az öntevékenységet fejleszti a rend is, ha a gyermektől pontosságot követelünk, semminemű elnézéssel nem vagyunk, ha tudjuk, hogy a hiba a gyermek hanyagságából származik, kivéve, ha

tudtán kívül vagy feledékenységből történt, mert különben szívtelen, nyers emberként tünetünk föl magunkat előtte.

Az öntevékenységet fejleszti a példa is, bár nem elég, hogy csak mondjuk, szeresd az Istent, kerülj a bűnt, a templomot szorgalmasan látogasd, hanem szükséges, hogy mindezeket lássa tőlünk, lássa szüleitől és embertársaitól.

A tanító mindig adjon annyi anyagot a gyermeki lélek foglalkozásának, hogy ismeretei fokról-fokra gyarapodjanak. Mert az erőltetett, erőszakolt munkásság csak gep, mely rögtön megáll, mihelyt a mozgatóerő megszűnik működni.

Muesi.

Krápff Ferencz.

Melyek az iskolai nevelés akadályai és hogyan lehetne azokat a tanítónak leküzdeni?

Hogy az elméleti és gyakorlati nevelés-tanítás közt mily nagy különbség van, csak akkor tudtam meg igazán, a mikor első állomásomat elfoglaltam. Mint a tanítóképzőintézetnek hálás tanítványa, azon voltam, hogy működésem első pillanatától kezdve az abban nyert ismereteim érvenyesüljenek; azok a paedagogiai elvek, a melyeket különböző módszertanból, neveléstan és neveléstörténetekből magamba szívtam... Pár hónapig ment a munka úgy a hogy, de elvégre is be kellett látnom, hogy teljesen meddő munkát végzek, köztem és tanítványaim közt áthidalhatatlan űr fejlődik és hogy ez az űr bizony mindig nagyobbodni fog, ha azon az úton haladok tovább, mint a melyen megkezdtem. A bajon segítenem kellett s minthogy némi ambíziót éreztem magamban, nem fordultam tanácsért sem egyik, sem másik tapasztalt kartársamhoz, hanem szabad óráimban, de legtöbbször éjjeleken által, magam kerestem a megoldás kulcsát. Mindennap más-más ötletem támadt. Az iskolában próbát is tettem velök, azonban a remélt siker sehogysem akart bekövetkezni. A sikertelenség, a kétely és más egyéb gondok már-már az elkeseredettséggig vittek, a midőn végleg elhatároztam, hogy a képzőintézetből magammal hozott paedagogiai elvek jó nagy részével szakítok és csupán azokat tartom meg további nevelői munkásságom irányítójául, a melyeket igazán célhoz vezetőnek hittem és gondoltam. Így megjegyeztem jól magamnak Calaszanza József híres jelmondatát, hogy: «A milyen a tanító, olyan az általa nevelt ifjúság»... és Pestalozzi néhány nagyfontosságú vezér igéjét, mint: «A nevelési elvek az emberi természetben fekszenek. Az igazi nevelés hasson oda, mely a fejlődés akadályait legyőzze. A gyakorlati életrevalóság és önállóságra való szoktatás kiváló gondját kell hogy képezze a tanítónak». De kiváltképp megjegyeztem Locke Jánosnak ezt a nevezetes elvét is, hogy: «Mindeneke előtt az erkölcsi nevelés legyen a főczél»... Mindössze 8—10 ilyen nevelési elvet tartottam meg. No, de ez a néhány nevelési elv aztán olyan volt, hogy későbbi nevelői munkásságomban is kalauzul

szolgált. Működésem harmadik-negyedik évében saját tapasztalataimból merített észrevételeimnél kibővítettem aztán elveim számát. Ezt teszem most is évről-évre, mert nem mulik el egy iskolai év sem a nélkül, hogy valami új, hasznos észrevételem ne lenne.

Midőn sok nyomdafesték elfogy, de annál több szó esik az újabb időben, hazánk iskolai nevelésügyének hiányos, nem épen kielegítő volta miatt, igen aktualisnak gondoltam ezt a kérdést itt fölvetni és némiképp tisztázni, mert nap-nap után sok jogos, de annál több jogtalan vád hangzik el a sajtóban úgy, mint a társadalomban.

A jogos vádakkal szemben nem kívánunk émi a szépítgetés, takargatás politikájával, sem penna-polemikával, hanem okos és ezeltudatos, javító munkálkodással. Hajlandók vagyunk elfogadni minden talpraesett eszmét, mely a mostani nevelési rendszer megjavítását célozza, és hajlandók vagyunk megjelölni minden olyan pontot, a mely nevelői munkásságunknál gátló akadálynak bizonyult.

Mindjárt be is mutatok három ilyen gátló akadályt. Első a leendő tanítók egyes képzőintézetben nyert hiányos nevelése, képzése. Második az otthoni nevelés gyarlóságai és végül némely tanítónak nemtörődősége, vétkes hanyagsága.

Sorra veszem ezeket a gátló akadályokat.

A tanítóképzőintézet falai között eltöltött négy év alatt módomban volt teljesen megismerkedni azzal a nevelési rendszerrel, a melyben a leendő tanítók képezetnek. Más-más képzőből kikerült kártarsaimnak az enyémmel hasonló és egyező észrevételeit összevetve, arra az igenis sajnos meggyőződésre jutottam, hogy Magyarországnak igen sok képzőintézetéből kikerült ifjú tanítói, inkább a száraz bürokratizmus betöltésére valóban alkalmasak, mint a nevelői funkciókra. Tisztelet a szép számú kivételnek, de némely képzőintézetben már korán, az első éven, elfojtanak önállóságot, ambíziót az ifjúban s ez a megszorítás tart, mind a négy évfolyamon keresztül. A társadalommal való érintkezésében megszűnik annyira, hogy szobája küszöbét átlépni s alig meri. Szemet szur némely tanárnak, ha a növendék elegáns ruhában jár, az is bokrós hiba azonban, ha az öltözet kopott és foltos. Arról a tünérdek-szekaturáról, az önérzetben ejtett sérelmekről, a miket itt-ott igen sokszor méltatlanul kell elszenvedniök, nem is szólók. Az ilyen szeltemben nevelt ifjuság aztán, ha az életbe kikerül, nem tud a lábán megállani, mert nincs önállósága. Modora, viselkedése esetlen, mert a társadalomtól épen abban az időben lett elzárva, a mikor az ész, a figyelem, a modor a legjobban hajlandó a csiszolásra. Sok csalódás, számtalan keserű lecke szükséges aztán ahhoz, hogy az átalakulás proceszszusa bekövetkezzék. De míg ez bekövetkezik, bizony nemesak ő szenved, hanem szenved alaposan az ország nepoktatásügye is... Ki ne látná be mindebből annak szükségességét, hogy az ilyen tanítóképzők elvégre a leendő

tanítóknak másminő nevelést adjanak; olyat mely a reá bízandó gyermekcsereg nevelésénél élete bezártáig vezeresállagul szolgáljon!

Ha a panasztolt tanítóképzőintézetnek ez a bűne semmivel sem menthető, ép úgy nem menthető a mai modern család nevelésnél ki-ki látszó lólabak, a társadalom félszégei, példája sem!

Egészen jogtalan tehát a legtöbb esetben mindjárt az iskolát okolni az imitt-amott föl-föltre-dező nevelési hibákért, mert hisz az ügy iránt kevésbbé érdeklődők is észrevehetik, hogy a legkiválóbb tanító munkája is megsemmisülhet, a helytelen családi neveléssel. Nagyfokú indolencia, vallástalanság, társadalmi tévtanok és szokások, az iskolában megnevelített gyermeket sokkal rövidebb idő alatt metelyezik meg, mint a hogy gondolni lehetne. És bármily nagy potentátnak tekintjük is a tanítót, bizony nagyon keveset tehet extensiv értelemben. Mert legyen bár akármily nagy szíve, szeretete, tudása, a lejtőn lefele siető nagy társadalmat útjában képtelen megállítani. Kenyér, illetve anyag-és ezirkuszi játék a mai világ condicio sine qua non-ja! S mert a tanítónak nincs módjában mindezt megadni, szava a pusztában kiáltóé. Tisztító, nagy átalakításra van szükségünk. Olyanra, mely megölje a flirtet, az anyagiasság és az állatiasság molochját!... Vissza az Istenhez! Hangzik szerteszét a jobbajak ajakáról. Hát igen. Az igaz, a belső, őszinte, hamisítatlan valláserkölesiség az, mely jóvá tehet ismét mindent. Jöjjön el mielőbb a te országod!

A tanító nemtörődősége, vétkes hanyagsága egészen betetőzi ezt a szomorú képet. Jaj annak a gyermekcseregnek, a melyhez a sors a kötelességérzetnek ilyen képviselőjét állítja. Ha az ember csupán magának s talán családjának rossz, bűn ugyan, de még sem olyan nagy, mint mikor egész generáció jölte, boldogsága megy tönkre általa. Istennek legyen hála, hazánkban kevés ezeknek a tanítóembereknek a száma, de ójjon is tőlük bennünket az Ég.

No, de lássunk most már néhány olyan észrevételt, a mely hivatva van a tanítót a nevelés szép munkájában irányítani és segíteni.

Tanítványaim tere-feréjét játék közben, tanítás előtt és az egyes tanítási órák közeiben élvezettel szoktam hallgatni. Sok érdekes dolog kerül ilyenkor a szőnyegre, meg aztán ilyenkor igyekszem tanítványaim jellemét küsmerni. Számtalan ízben hallottam egyik-másik tanítványom szájából, hogy például, midőn ezt vagy azt a magyarázatomat otthon apjának, anyjának elbeszélte, azok igazságaimat alaposan megkritizáltak, sőt épen ellenkezőleg vélekedtek. Megvallom, fáj mindannyiszor a dolog, azonban nem annyira, hogy a megkritizált magyarázataimra vissza ne térjek természetesen úgy, hogy a szülők iránti tiszteletben a gyermekek részéről csorba ne essék. Így és a *szülőkkel való gyakori érintkezés* által a nevelés szent ügye érdekében fölötte sokat tehet a tanító és az által, ha: tapintatos eljárással.

atjai jóindulattal elfojtja a gyermekeknek gyakran föl-föl tűnedező *irigységet, haragot, fűszénységet, éztrakodást, rombolási hajlamot, nyereszkedést, eszaféltást, testi és lelki tisztatlanságot* stb. Az iskolai *hülyeség, dolgotalanságnak és unalomnak* mint az erkölcsi botlások szülő okainak elejét kell venni azáltal, hogy a tanuló szüntelen *foglalkozék* és a foglalkoztatás legyen *változatos*. Nemely tanító túl ló a czélon a szerföltött sok *találománissal*.

Ezt is csak módjával. Mert hisz igen gyakran *eszébe* sem jutna a gyermeknek rosszat eszeledni, ha attól nem tiltanak.

Az *eszszerű nevelésnél* a legfőbb szerepet tulajdonképen a *pebla* játsza. Azért a nevelő önviselkedésében igyekezzék mindenkor és mindenütt kifogástalan és minta lenni. Ketertelmu, vagy open tragar szavakat ne engedjen ki soha a száján, mert néha a meggondolatlanul kiejtett szó kifejezes többet ronthat, mint bár más ezen a téren elkövetett mulasztás. *Komédiázásnak, papjézliskodásnak* végleg ki kell szorulni az iskolából.

A nevelő ilyesmit sohse engedjen meg magának.

A *rendtartás*, mint az erkölcsi nevelésnek az alapja, a tanító elsőrendű gondja közé tartozzék, de akként, hogy ne csak az iskolai renddel, hanem a templomi, otthoni, utczai, társasági renddel is ismeresse meg tanítványait. Ettől a rendtől azonban a tanító se térjen el egy hajszálynira sem, különben czélt téveszt.

Az *engedelmisségre* való szoktatásnál őrizkedjünk a káplároskodástól, basáskodástól, mert növendékeink felénkké, gyávakká, szolgálissá lesznek. Az iskola jó szellemét megöli a szolgálai engedelmisség. Azért szeretettől áthatott legyen a tanító minden kívánsága, rendelete, parancsolata — ha ugyan szabad ezzel a kifejezéssel emem — és meg fog győződni, hogy azoknak mindeniket örömmel, tisztelettel fogjak tanítványai teljesíteni.

Vallásosság, hazafiság, udvariasság, szűcsesség, nyíltszűcsőség, szemérmétség, tisztességtudás stb. elengedhetetlen programmpontjait szokták képezni a jó nevelőnek és még kiterjeszti figyelmét a *köznapj élet minden eseményére* s ha valamikor javításra igénylőt vesz észre, miként a jó orvos, mindjárt hozzáfog a gyökeres gyógykezeléshez.

Vau is, besz is sikere mindenkor a leírt értelemben véghezvitt munkának. Azért szívből ajánlom, hogy azt a sok mesterkelt és legtöbbször német és más idegen paedagogok elveit olvasuk, tanulmányozzuk, azonban a gyakorlatban csak azokat alkalmazzuk, a mik a vallaserkölési nevelés szolgálatában állanak és természetesek. A többiben pedig saját meggyőződésünket, észrevételeinket juttassuk érvényre. Az önálló gondolkozású tanító így szokott tenni.

Adjon Isten hazánkknak mind több önálló gondolkozású tanítót!

Erdőtelek.

Veverán Lajos.

Műveltségi állapotaink a ker. hit föl- vételekor.

A mint a keresztény hit terjedt, az állam élete és műveltségének fejlődése is új irányt vett. Első lépés volt Gejza kibekülose a német császárral 973-ban. De a legfontosabb István nősülése volt, ki a bajor Gizellát csak úgy kapta meg, hogy ígértett telt az egész nemzet megtérítésére. Gizella révén a magyar király rokonságra lépett III. Ottó német császárral, ki tanítványa volt az akkortájban uralomra lépett II. Szilveszter pápának. A pápa és a német császár örömet járult István elismeréséhez, a mi a kor fölfogása szerint az illető állam *függetlenségének, önállóságának, törvényes bírájának alapja* volt. Így lett hazánk *una paas Europae* s mint ilyen, *monarchikus ország*.

A hittérítők nyomán templomok épültek. Gejza már püspökségek alapítására gondol s a pannon-hegyi apátság építtetését meg is kezdte, mint ezt Hartvik, Kezai, Katona történetírók igazolják. A templomok mellett a lakosok egyre nagyobb tömegben telepednek le. István 4 monostort kezd építeni és tervet készített az országnak 12 egyházmegyére leendő fölosztása iránt, mint ezt Fejér szent Gellért életrajzában magának a királynak szavaival bizonyítja. «Voluntas quidem meae suít *duodecim* episcopatus, quos in regno meo facere decraveram, episcopis impleri; sed retardatus fui aliorum voluntate».

Az Egyház az iskolákat mindenkoron féltett kincsének tekintette; a hitelvek, a keresztény érdekek parancsolták a nép oktatását, mert csak így lehetett eredményes az elvetett mag. Kinek állott leginkább érdekében a néppel a vallási érintkezést fontartani, ha nem a papoknak! És hol találhattak volna erre alkalmasabb helyet, mint a pap lakásán! Így lettek az első kényszer szükségéből a papok tanítókká és a paplak iskolává. Ez volt az ú. n. *fárai* (szlav szó — paplakot jelent) *iskola*. Minthogy pedig szent István II. törvénykönyve I. fejezetében meghagyja: «minden tíz helyiség épít egy templomot», — a helységek száma pedig abban az időben tekintélyes volt, következik, hogy e fárai iskolák is szép számmal működhetek. Hivatkozott törvénykönyv azt is meghagyja, hogy a templom két házzal láttassék el; valószínűleg az egyik a tanítás czéljaira épült.

Nem voltak ezek szorosan vett *nép*-iskolák, inkább a jobb módúak befogadására szolgáltak. De hogy a köznép gyermekeit is oktatták, kitűnik a későbbi — 1114-ben tartott esztergomi zsinat végzéséből: «Valaki idegen szolgát vagy olyat, ki urának akaratan kívül a szolgálat alól el nem vonható, vagy bárkit a köznépből (quemunque de civili populo) tudományokra oktat, vagy a papságba fölvesz urának tudta s megegyezése nélkül, az váltsa meg s azonkívül ötven penzát fizessen bírságnul».

A tanítás anyagát az ephemer szükség paran-

esolta, ez pedig a szinképzést, a vallásoktatást toltta előtérbe. Tekintve azonban azt, hogy szent Istvánnak Asztrik, szent Gellért valának az iskolaügyben legfőbb tanácsadói és munkatársai, és hogy az első papok a külföldről kerültek hozzánk, igen természetesnek vehetjük, hogy a tanításnak nemcsak megszokott módszerét, de otthon használt anyagát is gyakorolták. *Imák, írás, olvasás, számolás, ének* kellett, hogy a tanítás anyagát képezzék. Ez magyarázza meg a fenti zsinat határozatát, mert a nép fiai az alkalmat fölhasználván, sokan elnyerték az alapképzést ahhoz, hogy papok lehessenek.

Nem áll meg tehát az az ellenvetés, hogy oly időben, mikor az előkelő urak se tudtak olvasni, s mikor az íráshoz való anyag oly drága volt, az arabsjegyek használata pedig csak a XIII. században terjedt el. — hogy oly időben az írás, olvasás, számolás nem lehetett a tanítás tárgya: ha az lehetett a külföldön, a külföldön vele foglalkozó és hozzánk beköltözött papoknak megvolt a tehetségük, hogy hozzánk is átplantálják, annál is inkább, hiszen nagy királyunk nem riadt vissza semmi áldozattól, hogy célját elérhesse. Az ellenvetést cáfolja, hogy még XV—XVI. századbéli írónk is láttak jeles számmal hunszittya írást sokkal előbbi időből. Bonfin az írásra használt anyagot is jelzi: «Litteras scythicas habent, quas non in papiro scribunt, sed ligno excidunt, pavis notis multa senza comprehendunt».

Hogy pedig a külföldön mindez a tanulás tárgyát képezte, kitétszük Nagy Károly 787-ik évi rendeletéből, mely szerint minden egyes püspöki székhelyen és minden egyes zárdában állítsassék föl iskola is, a melyben az ifjúság *olvasásban, írásban, számolásban, énekekben* oktatást nyerjen! Sőt büntető sanctióval is ellátta rendelkezését, meghagyván, hogy a kik eme rendeleteket meg nem tartják, börtönnel, sőt ha szükségesnek látják, másfajta testi büntetéssel is megfenyítsek. Ez történt már majd 210—20 évvel előbb!

Sőt Strabó Wallafried leírásából — a ki Rhabannus Maurusnak, a frank benzés iskolák kezezőjének volt tanítványa — azt is tudjuk, hogy *riasztáblóra* írtak, hogy az *írás-olvasást* használták, hogy ezt a mesterséget (Strabó 9 éves volt!) az első esztendőben sajátította el, hogy a *számolást* csak később vették elő érettebb korban neveik, fajaik szerinti beosztásban először az *újjaknak*, később a *számológéppel* (számológép?) segítségével.

Igy volt ez Német-, Olasz-, Angol-, Cseh-, Franciaországban, csak így terjeszthették nálunk az ezen országból beözönlő hittérítők. Megegerősítik ez alapos véleményt szent Istvánnak intézkedései, mert Frankl szerint: «Szent Istvánnak azok a törvényezikkelyei, melyek nem az ősi magyar törvényeknek vagy szokásoknak voltak a megújításai, majdnem kivétel nélkül a szentírásból, az egyházi kánonokból és a frank Capituláreből merítették»; egyszóval: a művelt Nyugat nyomdokain jártunk.

De tények is szólnak mellette; a ki nem hiszi, olvassa el szent Gellért életrajzát.

Csakis így, őseinknek Scythia-országból hozott műveltségüket s a kereszténységgel Nyugatról átültetett kulturát véve alapul, magyarázhatjuk meg hazai műveltségünk gyors haladását a nyugati népek nivójához. Az érdem oroszlánrésze a Benedek-rendü szerzeteseké, kiket első királyunk nemcsak megkedvelt, de nagy számban telepített le. «Eme kolostorok voltak ama kornak a gazdasági intézetei, tudományos és szépművészeti akadémiái, iskolái, kórházai, vendégfogadó szállói, a kereskedelem központjai» — mint Pauler írja. Kevesen lévén az időben a világi papok, a szerzetesek közül kerültek ki az első püspökök is, így: az esztergomi, kalocsai, esanádi stb., ők is tanítottak úgy a kolostori, mint a furai iskolákban. A nép pedig esodálatosan megkedvelte őket, a mihez okul szolgált bizonyára az is, hogy már szent István alatt közülök többen elsajátították a magyar nyelvet és magyar nyelven hirdettek az Isten igéjét.

Kistelek.

Váczy István.
(Folytatása következik.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Hivatalos, kivonat az esztergomi főegyházmegye körözvényéből. 4950 sz. Tanítók alkalmazása a népszámlálási bizottságokban. 3658/1900 éln. szám. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől. A m. kir. közp. statisztikai hivatalról és a statisztikai adatszolgáltatásról szóló 1897. évi XXXV. t.-cz. 8. §-a értelmében kis- és nagyközségben, nyilvános vagy nyilvánossági joggal fölrüházott iskolákban tényleg alkalmazásban levő elemi iskolai tanítók, tekintet nélkül az iskolafortartóra vagyis az iskola jellegére, — egy számláló kerületben a számláló-biztosi teendők ellátását, ha a járási főszolgabíró által számláló-biztossá kinevezetnek, — a törvényben biztosított díjazás mellett elvállalni kötelesek. Erről a Tanfelügyelőséget, vonatkozással az 1900. évi népszámlálásról szóló 1899. évi XLIII. t.-cz. végrehajtásához a m. kir. kereskedelmi miniszter úrnak, f. évi augusztus hó 28-án 4015 éln. sz. alatt kiadott «Általános Utasítások» 6., 7. és 8. §-aira oly fölhívással értesítem, hogy erről tankerületi összes elemi népiskolái rendes tanítóit, az iskolák jellegére való tekintet nélkül azonnal értesítse, hogy a mennyiben számláló biztossá kinevezetnének, e tisztségnek haladéktalan elvállalására és arra utasítsa, hogy a teendők iránt magukat idejében és kellően tájékozzák. Megjegyzem, hogy a fent hivatkozott törvényszakasz értelmében kis- és nagyközségekben, mindazon elemi iskolákban, illetőleg osztályokban, melyeknek tanítói mint számláló-biztosok a népszámlálás-sal lesznek elfoglalva, a tanítás a népszámlálás ideje alatt — vagyis az 1901. évi január 1-je és 10-ike közti idő alatt hat napig szünetelhet. Mindamellott utasítsa a Tanfelügyelőség az állami elemi iskolák gondnokságait és a községi elemi iskolák iskolaszékeit, hogy a népszámláló-biztosokul kinevezendő tanítókat a népszámlálási munkálatok olyan módon való beosztására szólítsák föl, hogy a munkálat az 1901. évi január hó 1—6-ig bezárólag készen legyen, hogy ekkép a tanítási időben való veszteség lehetőleg kevesbitessék. A törvényhatósági joggal fölrüházott és rendezett tanácsú városokban tanítók számláló-biztosokul csak azon esetben alkalmazhatók, ha a népszámlálásnál való közreműködésük az iskolai előadások megtartását nem akadályozza. Együttal megjegyzem, hogy az oly állami és államilag segélyezett, de nem törvényhatósági joggal

biro vagy nem rendezett tanesü városokban levő elemi népiskolákban, a melyekben a számláló-biztosokul alkalmazott tanítók levonásával még négynél több tanító, vagy tanítónő marad működésben, a számláló-biztosai minőségben működő tanító, a mennyiben az osztályok nem többmöttek. — osztály-összevonással a többi tanító által helyettesítendő. Budapest, 1900. évi október hó 5-én. *Wlassics Gyula s. k.*

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanitogyülés. A *Sárospataki róm. kath. népművelők egyesülete* 1. évi november hó 26-án Eperjesen, a város háza (amőstermelés) évi közgyűlést tartott, melyre a tagok szép számban megjelentek. A számosak között ott tisztelték *Pletényi Endre*, sárosi főesperest, eperjesi apát-pébánost, díszelőnököt: *Madarászky Béla*, kir. tanfelügyelőt, *Pálházi János*, eperjesi alpolgármestert; *Gállány József*, kir. tanácsost, főbíróköt, tiszteletbeli tagot, a gör. kath. tanítóképzőintézet igazgatóját és tanárait a növendékekkel. — A gyűlést szentmise előzte meg, melyet *Mágyar János*, eperjesi hitoktató mondott. 10 órakor a Hymnus-t magasztos énekével kezdődött az ülés, melyet *Hartsó Péter*, kasszabem esperes-pébános, egyetli elnök magas szárnyalása beszéddel nyitott meg. A szent-cy és a magyar kereszténység 900 éves jubileuma nagy jelentőségét fejegető beszéd oly lelkesedést szült, hogy annak kivonatát és a tagoknak való megküldését *Fecselő Vilmos*, eperjesi tanító, egyetli főjegyző indítványára a közgyűlés nyomban elhatározta. Elnök válaszában az egylet s különösen a körök működését s tovább sorény munkálkodására s önképzésre buzdítja a tagokat. — *Vandócs Róza*, eperjesi tanító föolvasa *„A vallásos életet és a házaséletet ápolása és fejlesztése miként felelhetik meg a jelenkori és a jövőbeli nőnem-életnek ez tételre beérkezett pályamunkáiról szóló híraló-bizottsági jelentést, mely a dolgozatot jutalomra méltónak tartja. A művet szerzője: Földvári József*, eperjesi tanító jegyett föolvasa; szerzőjének *Pletényi Endre*, sárosi főesperes, eperjesi apát-pébános a már megírt jutalmán belül még egy aranyat adott elismerése jevéül. — Uj pályatételül e kérdés tüzett ki: *„Mi a tanító tevélység, hogy tanítványai a harsóni madarakat borsóba találják s az állatkörből ártó állatoknak. Az egylet által előadott jutalomhoz *Kleinszky László*, nagy-sárosi pebános 20 koronát ajánlott föl. Közgyűlésem közt olvasta föl erre *Mágyar János*, eperjesi hittanár *Földvári József* új című dolgozatát: *„Mi által kedvelheti meg a tanító pályáját, hogy hivatásának méltóképen megfelelhessen. A szerzőnek s a kitűnő föolvasónak a közgyűlés meleg köszönetet nyilvánít. Erre a közgyűlés elhatározta, miszerint az illetékes magas kormányhoz föfolyamodik: hogy vasúti kedvezményes jegyet kath. tanítók is nyerjenek. — kiemelendő itt a kir. tanfelügyelőnek ezen rövid föszólása: „a kedvezményt minden magyar tanító megérdemli; hogy a 30 filléres jöttek többletsék; hogy a népművelői egyesületek hivatalos levelezési portómentések legyenek, hogy a kántortanítók nyugdíj-szérméinek orvoslását a főtiszt, püspöki föfatoságok a magas kormánytól sürgecsék; a tanítók életbiztosítása tárgyában az egylettel érkezett fölvás tanulmányozására és megfelelő javaslathozatalra pedig háromtagú bizottság küldött ki, véleményét a legközelebbi központi választmányi gyűlésben fogja előadni. Elnök mély köszönetet mond a gör. kath. tanítóképzőintézet igazgatójának s tanári karának azért, hogy gyűlésünkben résztvevő s az intézeti dalos-kör lélekemelő éneklő-adásával ücsünk tárgyszózatát életkimen sziveskedett, az illusztris vendégeinek megjelenésükért s lelkesítő érdeklődésükért, mire a gyűlés a Szózat ézenése után befejezt nyert. *K. Ö.***

Tanitogyülés. A szombathey-egyháznegyei róm. kath. tanítóegyesület *németujvári* köre 1. é. október 27-én tartotta jubileumi díszgyűléssel egybekötött őszi közgyűlést *Németujvárott. Baumgarten Ferencz*, ez.

kanonok és királyfalvai esperes-pébános esendes szentmisét olvasott reggel 9 órakor a helybeli ferenczrendű zárda-templomban, mely alatt a kör tagjai *Zoller György* réghangu énekes-miséjét (Missa in hon. S. Antonii de Padua) énekeltek *Korntheuer Ferencz* királyfalvai tanító és *Fandl János* körélnök, dobrafalvai kartárs orgonakísérete mellett és a napi mise (in dedicatione Ecclesiae) Introitus, Offertorium és Communio-ját recitálták egyhangon, orgona nélkül. A misén a II. és III. osztály növendékei is testületileg jelen voltak. Tíz órakor vette kezdetét a körgyűlés a II. III. osztály termében, hol a Hymnus-t énekeltek a tanulók két hangon. Erre *Lutpersbeck János* németujvári tanító bemutatta, hogyan tanítja tanulóit az iskolaszoba terráznak lerajzolására. Előadás után pedig *„Oh, életünk reménye”* kezdetű szép Mária-ének hangzott el a gyermekek ajkairól, szintén két hangon. A gyermekek előcsátása után *Fandl János* körélnök üdvözlő a megjelent tiszteletbeli elnökök, *Baumgarten Ferencz*, ez. kanonok, esperes-pébánost, a számos vendéget és a tagokat. Bevezető beszédében utal a körgyűlés általános fontosságára, majd a mai körgyűlés különös jelentőségére tér át. A 900 éves kereszténység minden alakja, annak örömei, bánatai, minden küzdelme és vigasztaló ereje éledvén föl bennünk ma, ünnepelünk és lelkesülünk, mert igaz magyar ember nem lehet közönyös az ünneplések iránt. Megemlékszik a 1. é. október 11-én Istenben boldogult főpásztorunk, *Hidassy Kornel* püspökről, kinek egész élete az Isten, felebarát és haza iránt való szeretet valómása volt, ki sok áldozatot hozott a jötekönység oltárára. Figyelemmel és szerető jóakarattal volt egyesületünk iránt, jötekönny atyánk: — áldjuk nevét és emlékeztét, mert méltó szeretetünkre. Isten jutalmazza érdemét! Indítványozza, hogy bold. *Hidassy Kornel* püspök neve jegyzőkönyvileg megörökíttessék. A pápai hymnus éneklése után *Frenner Imre*, hárs-pataki tanító lépett az emelvényre. Terjedelmes beszédének tárgya a 900 éves kath. Magyarország rövid története volt. Az előadott több ízben megéjlenztek. Most a Hymnus hangzott el *Szentgyörgyi Gyula*, újlaki tanító olvasta föl értekezését: *„Hogyan vezesse rá a tanító a térkép ismeretere a tanulókat a népiskola III. osztályában? és pedig föolvasás közben a táblán rajzolva és a térképen az előadottakat mutatva. Kiindulva az iskolaház lerajzolására és rajzoltatásából, attért az iskola-környék lerajzolására, majd meg a térképen a jelek megismertetésére. Mindkét előadásért köszönet szavaztatott. A folyó ügyek elintézése után elnök a gyűlést bezárta. Végül a Szózatot énekeltek a tagok. A 23 tanító-tagból jelen volt 21. Az elmaradt 2 tag igazolta elmaradását. A körbe beléptek rendes tagokul: *Bartl József*, szent-imrei és *Tormann János* német-szent-grothi pebános, *Kalkbrenner N.* királyfalvai tanító; pártoló tagokul pedig: *Dömötör Lajos*, németujvári járási főszolgabíró, *Schalk Samu* németujvári városbíró, *Hegedűs János*, németujvári városi jegyző, *Engel Sándor dr.*, németujvári járási orvos, *Salvachrist János*, iskolaszéki gondnok, üveges, és *Kappel József* ögzödéri tanító. A gyűlés után közebb volt. Közli: *Szentgyörgyi Gyula*, a kör jegyzője.*

IRODALOM.

Új karácsonyi pásztorjáték. A Szent-István-Társulat kiadásában épen most jelent meg: *Bellechem*. Karácsonyi pásztorjáték négy részben. Irta *Bartha István*. 8-rét. 23 lap. Meleg ajánljuk a főtisztelendő papság és a tanítók figyelmébe. Ara 12 fillér. Kapható a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, Szentkirályi-utca 28. sz.

A Szent-István-Társulat kiadványai. *Karácsonyi pásztorjátékokat* jókor kell beszerezni, hogy elég idő legyen betanítatásukra.

A Szent-István-Társulatnak igen jó karácsonyi pásztorjátékai vannak, és pedig: A népiratok 86. száma, Jézus születése, Mohl Adolftól, 5 kr. — A népiratok 101. száma, Karácsonyi pásztorjáték, Batha Istvántól, 5 kr. — A népiratok 123. száma, A bűn büntetése, Oppitz Sándortól, 4 kr. — A népiratok 124. száma, A pogány megtérése, Oppitz Sándortól, 3 kr. — A népiratok 139. száma, Békeség az embernek, Oppitz Sándortól, 4 kr. — Az ifjúság öröme II. kötetben: A betlehemi nyájörök, Karácsonyi pásztorjáték, Maszlaghy Ferencztől. — Az ifjúság öröme III. kötetben, Két karácsonyest, Szimmu, Maszlaghy Ferencztől. — Az ifjúság öröme V. kötetben, A megtalált bárány, Karácsonyi pásztorjáték. — A dús tartalmú ifjúság öröme egy-egy kötete egyszerűbb kötésben 80 kr., diszesebb kötésben 1 frt 20 kr. — Az ifjúság könyvében (ara diszes kötésben 1 frt). Egy karácsonyjé, Dramolett, Horvát Lipóttól.

A kereszténységnek Magyarországon 900. esztendei jubileuma alkalmából melegen ajánljuk a Szent-István-Társulat imént megjelent következő kiadványait: *Gondolatok a századévi hódolatnak és a magyar katolicizmus 900 éves jubileumának ünnepére*, Irta Prohászka Ottokár. Ara 1 korona 20 fillér. — *Emlékkönyveske a keresztény Magyarország kilencszázados évfordulójára*, A katolikus fiú- és leányiskolák növendékei számára, Segédkönyvül az iskolai ünnepélyekhez, a hivatalos tárgyrend alapján Irta és szerkesztette Ember Károly, a Népnevelő szerkesztője. Ara 20 fillér. — *Szent István első magyar király*, A kereszténységnek Magyarországon 900. esztendei jubileuma alkalmából, Irta Kisfaludi Z. Lajos. (Sok szép képpel.) Ara 32 fillér. — *A szent Jobb, vagy az első apostoli király szent jobb kezének története*, Irta Cenner Lajos. Ara 8 fillér. — *Nagyasszonyunk szűz Mária*, A hitatos könyörgések gyűjteménye. Ara 8 fillér. — *A legmértősebb Oltáriszentség előtt egy imádságban eltöltött óra ötperczekre beosztva*, Ara 8 fillér. — *Jézus szentséges Szívének litániája*, Nemkülönbön hódoló, megkövető és följajnló imádságok Jézus szentséges Szívéhez. Ara 6 fillér. Mindeme könyvek megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

VEGYESEK.

Emlékünnep. Szép ünnepség folyt le Vörösmarty Mihály születésének századik évfordulója alkalmából az egri érseki tanítóképző-intézetben is. Az ünnepséget a «Mindszenty kör» rendezte. Szentmise után kezdődött az ünnepség a növendékek zenekarának nyitányával. Ezután Breznay Imre tanár, a kör elnöke, lelkes szavakban ismertette az ünnepély alkalmosságát, tömör vonásokkal remekül jellemezte Vörösmarty költészetét, melyből gyújtó hatással sugározta ki a hazaszeretet lángját. A «Szózat» elnéklése után Belle Gyula, IV. éves növendék, a kör ifjúsági elnöke, tartalmas és szépen kidolgozott fölvilágosítást tartott Vörösmarty életéről és költészetéről. Majd a «Szép Ilonka» cz. melodráma következett. Joó György, II. éves növendék, finom szí-

vezésű szavalatát mesterileg tolmácsolta zongorán; Pelle Gyula. A harmónium-kettőt Luspay Kálmán III. éves növendék és Zsaskóv-szky Károly ennéntan r. Roman János III. éves növendék szavalata követte: «Hazádnak rendellenűb Abrányi Emültől, Vörösmarty «Királyninnuszásnak elnéklése után Babik József intézeti végző akordok gyánánt rövid lelkesítő beszédet az ifjúsághoz. Vonatközssal a magyar költőkirály kálk. voltára kálk. öntudatra; Isten, király, haza iránt való szeretet és hűségre bizdította a növendékeket. Az intézeti zenekar fejezte be az emelkedett hangulatban lefolyt ünnepséget.

Adományok az egri Tanítók-Házára. Katinszky Gyula, egri egyházmegyei főtanfelügyelő és Krassay Félix, egri plébános, egri főegyházmegyei kanonok arak 100–100 koronát adományoztak az Egerben létesítendő Tanítók-Háza javára. Adja az Eg, hogy az egriek nemes lelkésedése melöbbs testet adjon az eszmének.

A tanítók kaszinója iskola közoktatási szakosztályának szombati ülésén Ember Károly elnök ismertette az osztály ezidei programját. Meg fogják vitatni, hogy mi módon lehet a növendékeket megtanítani a helyes fogalmazásra, foglalkozni fognak a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagának megállapításával a főváros iskoláit illetöleg. E mellett az iskolai fegyedem kérdését is tanácskozás tárgyává teszik abból a szempontból, hogy pszichológiailag mit kell végezni, valamint ebben miösodä jog illeti meg a tanítót. Az osztály ülésén «Egy föraégi Diakoniszás» cziműmel Ember Károly, a Jó Pásztor kongregáció budapesti nevelöintézetének berendezését, szervezését és nevelési rendszerét ismertette, több életrevaló eszmet vetvén föl a leányok nevelését illetöleg.

Megjelentek: Czike Imretöl, lapunk tevékeny munkatársának tollából a következő művek jelentek meg: «Az Ur Jézus születése.» Ara 1 korona. «Tanító-angyalka meséi a napsugarokról.» Ara 1 korona. «Tanító-angyalka elbeszélései.» Irta Vay Adelmá bárónö, némethöl fordította Czike Imre. Ara 2 korona. Megrendelések Czike Imre nevére Budapest, I., Istenhegyi-út intézendők. Melegen ajánljuk: — Jézus szentséges Szívének Híröke, havi folyóirat az imaapostolságnak és Jézus szentséges Szíve tiszteletének terjesztésére és ápolására. Évi ára 3 korona. Szűz Mária Virágoskertje, havi folyóirat a boldogságos Szűz tiszteletének ápolására. Évi ára 2 korona. Mindkét elegáns és ügyes folyóiratot Toth Mike S. J. szerkeszti Kálcsán.

Százötvezener koronás jötekonyság. Ujuttak községe örömmelapöt ilt a napokban. Chotek Rudolf gróf 70.000 korona költéssel árvaaházat építettett, a melyet most szentelt föl Egl apátplebános. Az árvaaházal jelenezhöz is van összekapcsolva. Az új intézmény «Rudolphinum» nevet nyert. A nemes gróf az intézet föltartására 80.000 koronás alapítványt tett.

Vörösmarty emlékezete az Országos Pázmány-Egyesületben. Az Országos Pázmány-Egyesület választmánya pénteken, e hó 7-én delután 5 órakor díszgyűlést tart, melyen Margalits Ede dr. emlékezik meg Vörösmartyról s azután kihirdetik a Vörösmarty-tanulmányra kitűzött pályázat eredményét. Erre az ülésre az Országos Pázmány-Egyesület összes helybeli és vidéki tagjait ez úton hívja meg. A díszülést megelőzőleg föl öt órakor külön ülést tart a választmány, melyen a bíróbizottság terjeszti föl jelentését.

Felelős szerkesztö: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Rohrbachi (Pozsonymegye) röm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalma: 650 korona készpénzben, 4 öl keményfa megapítva, melyből az iskolát fötteni köteles; párbérböl 19¹/₂ pozs. mérő rézs és 30 korona, otyasütésért és misealapokból 17 korona és stölából körülbeül 70 korona, két kataszt. hold 1823 □öl szántó, kényelmes lakás gazdasági épü-

letekkel s veteményes kerttel. Kötelessége a vasárnapi és mindennapi tankeleveseket egyelőre két csoportban oktattatni és a kántori teendőket végezni. Kérvények 1900 *december 12-ig az iskolaszéki elnökséghez* küldendők. Valasztás 12-an délelőtti órákban. 948 1—1

Az also-díosi (Pozsonym.) róm. kath. másodtanítói állomásra pályázat hirdették. Jövedelme: államségélyből 700 korona, községtől 100 korona, két öl keményfa helyett 40 korona, egy butorozott szoba és egy konyha. Kötelessége: egy osztálynak önálló vezetése és vasárnapi iskolakelevesek tanítása. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők, kik a tót és magyar nyelveit tökéletesen bírják. Kérvények *december 25-ig az alsó-díosi iskolaszéki elnökséghez* küldendők. Az állomás azonnal elfoglalható. 951 1—1

Egri érseki megye.

Kocseron (Pestmegye) a róm. kath. kántortanítói állás megüresedett, választás útján az egyháztanács *1900 december 27-én délelőtt 11 órakor fogja azt betölteni*, a próbaéneklés aznap délelőtt 10 órakor lesz. Az állás 1901 január 10-ig elfoglalható. Javadalmazás: 1. Két szobából, egy konyhából, két kamrából álló szabad lakás, konyhakerttel, istállóval, állal. 2. Évi készpénzvetés a tanítóságért 630 korona s a törvényes ötéves korpótlék, a kántorságért 100 korona s 5 kat. hold föld haszonvezetője, mely most 100 koronaért bérbé adva van s melyből az adókat a megválasztott fizeti. 3. Későbbi években, ha egyházi s iskolaszéki jegyzőnek megválasztatik, ezért évi negydedenkint utólag fizetendő, 160 korona tiszteletdíj. 4. A stóla-jövedelem: énekesmiséért 1 korona, olvasóért 50 fillér, öreg halott temetéséért 1 korona, kis halottért 50 fillér, koporsó-szenteléskor 1 korona, libera 1 korona, házasulók hirdetéséért páronként 80 fillér, a becsüztató négy első verséért semmi, azután minden benne előforduló négyesoros versért 40 fill. Vezeti az iskolaszék által kijelölendő osztályt és fiú-ismétlősöket. A hávek száma 3100, mind magyar. Tanítói oklevelrel s működési bizonyítványokkal felszerelt kérvények *hozzám* küldendők *december 26-ig. Tüköcs Mihály* plébános. 923 2—2

Róm. kath. gyakorlott segédet keresek, ki 48 tankeleveset és filiális kántorságot végez. Fizetése havi 24 korona és teljes uri ellátás. Melléjövedelem havi 20 korona. Mellé a hitelszövetkezet könyvelését is megtanulhatja. Kitűnő harmonium áll rendelkezésére. Oklevel nem éppen szükséges. *Radóhányné*, Borsodm. *Léhotzky*. 944 1—1

Győri püspöki megye.

A csapodi (Sopronm.) róm. kath. iskola harmadik tanítói állomásra pályázat hirdették. Jövedelme: lakás és kerttelmenny mellett 600 korona, esetleg államségéllyel 800 korona. Az állás azonnal elfoglalható. *Peszlen Károly* plébános. 942 1—2

A tethi (Györm.) róm. kath. iskolához osztálytanítói állásra pályázat hirdették. Fizetése: 800 korona, butorozott szoba, fűtés az iskola fájából. Oklevellel felszerelt kérvények *dec. 15-ig* fűtisz. *Horráth János* iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. 945 1—1

Gata nagyközségbe (Mosonmegye) róm. kath. osztálytanító kerestetik. Fizetése 800 korona, csinos lakás és a szükséges tűzifa. Kötelessége: az első osztályt önállóan vezetni, az ismétlő-iskolát tartani és a kántori teendőkben segédkezni. Számíthat meglehetősen mellékjövedelemre. Előadási nyelv: magyar, horvát és német. Kérvények *december végéig fűt.* *Lévay Pál* iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. 950 1—2

Pécsi egyházmegye.

A marázai kántortanítói állásra pályázat hirdették. Jövedelme szabad lakás és melléképületeken kívül: az uradalomtól 252 korona és 34 méter kemény hasábfá — 204 korona, de ebből az iskola is fűtendő. A községtől készpénzben 800 korona; 2 drb legelőilleték és a temető haszonélvezetét fejében 100 korona (vagy e földek természetben); 2 konyhakert; 4 malomfuvar (legmesszebb

Mohácsig); kaplanélelmezésért (7 ebéd) 28 korona; stóla 16 korona és 4 deputatum-fuvar, vagyis a község által nyújtandó szolgálmányon kívül készpénzben és tában 1400 korona. Tartozik ezért a mindennapi és ismétlőiskolát magyar-, német- és horvát nyelven vezetni, az istentiszteletet pedig horvátul és németül végezni. Határidő *december 20.* mely napon a választás megejtetik. Folyamodványok *Mária-Kéméndre* (Baranya) u. p. helyben küldendők. *Töszler Ferencz*, h.-plébános, isk.-sz. elnök. 946 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Pályázat a **dobsinai** r. kath. kántortanítói állomásra. Jövedelme: a rozsnyói káptalantól 730 kor., havi részletekben; a kir. adóhivataltól 126 kor., negyedévi részletekben; párbér készpénzben 200 kor.; stóla legalább 200 kor.; beiratási díj címén 40 kor.; különféle ezimeken 48 kor.; 16 km. kemény tűzifa, melyből az iskola-termet is fűteni tartozik; 2 szoba, konyha, kamara és istállóból és pinczéből álló lakás s fűtholdas kert. — A tanítás nyelve magyar és német; jó, ha a pályázók tótul is értenek valamit. A kellő okmányokkal felszerelt pályázatok *f. é. decz. 15-ig* alóírott nál nyújtandók be. *Szászai Antal*, plébános. 941 2—2

Szombathelyi egyházmegye.

A zala-pákai róm. kath. osztálytanítói állásra *december 16-ikára* pályázatot hirdetek. Fizetése készpénzben 800 korona, egy butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége az ismétlőket is oktattatni és a kántoriakban segédkezni. *Dancsics János* esperes-plébános. 926 2—2

Monyorókerékre (Vasmi. postahelyi) okleveles vagy képezdét végzett róm. kath. tanítónő kerestetik. Tan nyelv: német-magyar. Jövedelem: 600 korona havi előleges részletekben és 60 korona tisztogatási felügyelet címén. 2 szoba, konyha, kamara, kis konyhakerttel. Pályázati határidő: *decz. 14.* Kérvények az *iskolaszékhez* küldendők. 947 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A «Népnevelő» ez évi 25. számában közzétett **sikatori** pályázat *december hó 30-ig* meghosszabbították, azon megjegyzéssel, hogy okleveles tanítónők vagy övönök is pályázhatnak. *Bavcsák Mihály*, Domaháza. 943 1—1

A szoládi (Somogym.) róm. kath. kántortanítói állomásra folyó évi *december 18-ára* pályázat hirdették. Jövedelme: Háromszobás lakás; földben, terményben, tűzifában, készpénzben, szolgálmányokban 1109 korona 90 fillér. Személyes megjelenés kívánatik. *Iskolaszék*. 949 1—1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utcza 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolesőbb árákon kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.